

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2024-05-14

§ 138

Svar på motion om utträde ur Fair trade City från Nora Karlsson (C)

KSN-2024-00720

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. **att** avslå motionen.

Sammanfattning

Nora Karlsson (C) yrkar i en motion inlämnad till kommunfullmäktige den 7 februari 2024 att Uppsala kommun ska träda ur samarbetet Fairtrade City.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 3 april 2024
- Bilaga 1, Motion om utträde ur Fairtrade City från Nora Karlsson (C)

Yrkanden

Ehsan Nasari (C), Therez Almerfors (M) och Jonas Segersam (KD) yrkar bifall till motionen.

Beslutsgång

Ordföranden ställer föreliggande förslag att avslå motionen mot Ehsan Nasari (C) med fleras yrkande att bifalla motionen och finner att arbetsutskottet bifaller föreliggande förslag att besvara motionen.

Reservationer

Närvarande ledamöter (M), (C) och (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för Ehsan Nasari (C) med fleras yrkande att bifalla motionen.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2024-04-03

Diarienummer:
KSN-2024-00720

Handläggare:
Linnea Mellquist

Svar på motion om utträde ur Fairtrade City från Nora Karlsson (C)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** avslå motionen.

Ärendet

Nora Karlsson (C) yrkar i en motion inlämnad till kommunfullmäktige den 7 februari 2024 att Uppsala kommun ska träda ur samarbetet Fairtrade City.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Enligt beslut i kommunfullmäktige 2015 ansökte Uppsala kommun om att bli en Fairtrade City. Argumenten till det beslutet håller även idag. I Uppsalas Policy för hållbar utveckling är utgångspunkterna att Uppsala kommun ska vara en vägledande kraft för hållbar utveckling globalt, nationellt, regionalt och lokalt, samt att Uppsala kommun ska associeras med hållbar utveckling. Att vara en Fairtrade City är ett tydligt verktyg för att nå båda målen.

Fairtrade City är en diplomering till kommuner som engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion. Att vara en Fairtrade City utgår från ett brett engagemang från det lokala civilsamhället och näringslivet. Styrgruppen består av representanter från flera olika aktörer i Uppsala som tillsammans vill arbeta för att Uppsala genom inköp ska nå målen i Agenda 2030.

Fairtrade-märkningen är en oberoende produktmärkning med kriterier för ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling som bidrar till förbättrade arbets- och levnadsvillkor för odlare och anställda i länder med utbredd fattigdom. Det finns forskning som visar på utmaningar, men också många rapporter som visar på stor potential och den positiva effekt Fairtrade-märkningen har för odlare och producenter. Fairtrade International har på senare år jobbat med att uppdatera sina kriterier för att stärka småskaliga odlare. Fairtrade City handlar om att ställa etiska och sociala krav i upphandlingar och Fairtrade-märkningen är ett sätt att följa upp de kraven.

Ur ett globalt perspektiv är en ökad etisk produktion positiv. Den värnar om mänskliga rättigheter och driver på omställningen till en hållbar värld i linje med Agenda 2030. Att visa att dessa frågor är viktiga ger Uppsala positiv marknadsföring. En kommun som ökar sin upphandling av rättvist handlade varor kan också gynna handeln med etiska varor i samhället i stort. Att avstå från Fairtrade ger oss mindre möjlighet att driva på för mer etisk produktion.

Att köpa in rättvist handlade produkter behöver inte minska ambitionen att främja lokalproducerade eller svenska livsmedel. Det främsta syftet med Fairtrade City är att främja de rättvist handlade produkter som inte kan odlas eller produceras lokalt – till exempel kaffe, bananer och te.

Ekonomiska konsekvenser

Föreliggande förslag till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 3 april 2024
- Bilaga 1, Motion om utträde ur Fairtrade City från Nora Karlsson (C)

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Motion om utträde ur Fairtrade City

Uppsala kommun har sedan 2015 varit Fairtradecertifierat och därmed ingått i samarbetet "Fairtrade City". Enligt Fairtrade, som i Sverige ägs gemensamt av LO och Svenska Kyrkan, innebär diplomeringen att kommuner engagerat sig för "etisk konsumtion och hållbar handel". Mellan åren 2019 och 2021 redovisade Uppsala kommun utgifter på 392 938 kronor inom ramen för Fairtradearbetet.

Av de knappt 400 000 har närmare 200 000 lagts på reklam och marknadsföring. Kostnaden inbegriper varken anställda tjänstemän eller merkostnader för upphandling av Fairtrademärkta produkter. Och det är här de stora kostnaderna för skattebetalarna återfinns.

En viktig aspekt av att delta i detta samarbete är att kommunen åtar sig att upphandla Fairtradeprodukter och öka konsumtionen av dessa inom offentlig sektor. Det är något som direkt gynnar Fairtrade och bidragit till att öka försäljningen av Fairtrade produkter i Sverige.

Tanken bakom Fairtrade-märkningen är god: Man ska bidra till bättre arbetsvillkor och lyfta människor ur fattigdom. Emellertid har forskningen under lång tid kunnat visa att rättvisemärkningen snarare är motsatsen till rättvis.

Helena Johansson, som är forskare vid SLU, menar att "märkningen aldrig kan få någon betydande effekt på världens fattigdom". Därtill konstaterar Johansson att det minimipris som garanteras de Fairtradecertifierade bönderna är utformat så att det tränger ut de fattigaste jordbrukarna. Fairtrades krav på socialt och miljömässigt hållbar produktion skapar en snedvriden fördelning där det småskaliga och fattigaste jordbruket missgynnas, medan jordbruk med stordriftsfördelar kan kamma hem monetärt stöd. I realiteten gynnar alltså Fairtrade det redan etablerade, storskaliga och förhållandevis välmående jordbruket.

Vi kan därmed konstatera att de effekter man vill uppnå inte realiseras.

Nu är det allt fler kommuner som lämnar Fairtrade samarbetet, och Uppsala bör följa i dess spår. De skattemedel som lagts på Fairtrade skulle kunna läggas på kommunal kärnverksamhet, som är i stort behov av ökad finansiering. Det är inte lämpligt att skattebetalarnas pengar skulle gå till att organisera och marknadsföra rättvisemärkta produkter, utan de ska gå till välfärdens kärna. Det är också rimligt att se över en ny inköpsstrategi där man kan värna krav på ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet utan att binda fast sig vid just Fairtrade-märkningen. Man skulle också kunna tänka sig att det ligger i kommunens intresse, och dess skattebetalare, att vi i första hand ska köpa lokalproducerade livsmedel och i andra hand svenskt.

Med anledning av detta yrkar jag att kommunfullmäktige beslutar:

att Uppsala kommun ska träda ur samarbetet Fairtrade City

Nora Karlsson (C)

2024-02-07